

UDKAST TIL MINISTERENS TALE
under middag på Glyptoteket i anledning af
Højesterets 350 års jubilæum den 14. februar 2011

1. Deres Majestæt, Deres Kongelige Højheder, mine damer og herrer.

Allerførst vil jeg gerne sige tak for ordet. Og dernæst vil jeg på regeringens vegne sige tak for invitationen til at være med til denne festmiddag i aften. Det er en stor ære at få lov til at være med til at markere denne særlige og historiske dag.

En 350 års jubilar er i sig selv noget ganske særligt. Men det er ikke en hvilken som helst 350 års jubilar, vi fejrer i dag.

Det er en jubilar, som er en af de grundpiller, som det danske samfund hviler på. Dagen i dag kommer derfor også til at stå som en fejring af grundstammen i den danske retsstat.

2. Mange eventyr og andre gode fortællinger begynder med ”der var engang”. Sådan er det også for Højesterets historie, der i dag går 350 år tilbage.

Der var engang – i begyndelsen af Højesterets historie – hvor Kongen havde det formelle lederskab af Højesteret: Kongen kunne præsidere i enhver sag, og kunne tilsidesætte en hvilken som helst højesteretsafgørelse, uanset om han selv havde deltaget i sagens behandling.

Der er sket noget siden. Højesteret opnåede allerede tidligt i sin historie i ganske vidt omfang reel uafhængighed af regeringsmagten. Kongen afstod således efterhånden fra at bruge sin beføjelse til at overvære retsmøderne og fra at få sagerne forelagt. Grundloven af 1849, som fastslog tredelingen af den dømmende, lovgivende og udøvende magt, blev derfor en bekræftelse af den selvstændighed, som Højesteret allerede i realiteten havde opnået.

I dag er det velkendt for alle, at domstolene er uafhængige af både Deres Majestæt, af lovgiver og af den udøvende magt. Uafhængigheden er i nyere tid blevet yderligere markeret med oprettelsen af Dommerudnævnelsesrådet og Domstolsstyrelsen.

3. Som konservativ politiker og jurist har jeg – og jeg vil gå så langt som til at kalde det ”naturligt indbygget” – en stor ydmøghed og respekt for den danske retsstat og for den meget vigtige rolle, som Højesteret indtager i den sammenhæng.

Denne respekt er kun blevet større igennem det seneste år, hvor jeg som justitsminister har fået et mere indgående kendskab til Højesterets arbejde.

Det må således efter min mening aftvinge stor respekt, at Højesteret løbende har formået at følge med udviklingen og agere i en virkelighed, som uægtelig er noget anderledes i dag end for 350 år siden:

Samfundet har i denne periode undergået en rivende udvikling, og der er ikke noget, som tyder på, at tempoet fremover bliver langsommere.

I takt med at samfundet er blevet mere komplekst, er kravene til retssystemet også vokset. Der produceres lovgivning i et til tider overvældende omfang, hvilket i sig selv er en stor udfordring for retssystemet.

En anden særlig udfordring for retssystemet er den påvirkning, der kommer af Danmarks deltagelse i internationalt samarbejde. Det gælder særligt Danmarks forpligtelser i henhold til EU og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Den internationale påvirkning betyder, at domstolene ikke blot skal holde sig til national ret, men også må inddrage Danmarks internationale forpligtelser i de konkrete retssager.

Disse forhold bidrager til, at det langt fra altid er oplagt, hvordan en given sag skal løses juridisk. Men Højesteret har fulgt med udviklingen, og det er sket på en måde, som både har værnet om det danske retssystem og de danske retstraditioner og favnet den internationale udvikling.

Nogen vil måske sige, at dette ikke er overraskende, når man i Højesteret har været i stand til at samle en række af Danmarks mest fremtrædende jurister.

Og hvis man kigger i historiebøgerne, kan man se, at Højesteret også i tidligere tider har været stillet over for udfordringer og har måttet arbejde hårdt for at finde løsningen på spørgsmål, som blev forelagt retten.

Den tidligere Højesteretspræsident Niels Lassen holdt for omkring 100 år siden en festtale i anledning af Højesterets 250 års jubilæum i 1911. Han udtalte ved den lejlighed følgende:

”Vi kan jo ikke erklære, at vi hverken ved ud eller ind. En afgørelse skal træffes. Men hvor skal vi finde afgørelsesnormen? Ja, herpå er intet andet svar, end hos os selv. Vi må overveje, hvad der må anses for den fornuftigste, med statens tarv bedst stemmende ordning. Denne lægger vi da ind i loven, thi loven må jo forudsættes at ville det fornuftige.”

Som repræsentant for lovgivningsmagten kan det jo godt gibbe lidt i én, når man hører den juridiske metode ved Højesteret beskrevet på den måde. Men jeg beroliger mig selv med, at det ikke er så vigtigt, om loven eller fornuften kommer først, når bare dommene er både fornuftige og juridisk rigtige.

4. Højesteret står i dag som garant for den enkelte borgers retsbeskyttelse og retssikkerhed i et stadig mere komplekst samfund, og Højesteret nyder en meget stor respekt i alle dele af det danske samfund. Jeg ved, at også Højesterets nuværende præsident er meget optaget af at bevare og udbygge tilliden til Højesteret og til domstolene generelt.

Det er en vigtig grund til, at der står respekt om Højesteret, at retten som nævnt består af en række af landets mest fremtrædende jurister. Men der skal mere til end dommere, for at en så vigtig institution som Højesteret kan fungere.

Jeg vil derfor også rette en særlig lykønskning til den øvrige del af personalet ved Højesteret som dagligt og hver især yder deres bidrag til, at Højesteret kan bevare sin centrale og fremtrædende position i Danmark.

5. Med disse ord vil jeg på regeringens vegne ønske det danske samfund tillykke med Højesteret og Højesteret tillykke med 350 års jubilæet og foreslå, at vi udbringer en skål for Højesteret.